

Előfizetési árak:	
Egész évre	5 frt. — kr.
Fél évre	2 50
Negyed évre	1 30
Néptanítóknak egész évre	4 —
Egyes szám ára	10 —
Hirdetési díjak:	
Háromhasas petit sor	8 kr.
Nyílterben sorokat	15 —
Bélyeg minden beigatásért	30 —

BAJA

vegyes tartalmu hetiközlöny.

Megjelenik minden vasarnap.

Szerkesztői iroda,
hova a lap szemlélt részét illető káld-
mények intézendők:
Füsta 237. sz.
Levelek csak bermetesen fogadotnak
el. Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadóhivatal:
Az előfizetési pénzek és hirdetések a
kiadóhivatalba — N a n a y L a j o s
könyvmondájához — küldendők be
(Balogh-ter, Scheibner-féle ház).

Baja, 1877. october 28.

Sokat irtak már tisztviselőni kanyagi helyze-
téről: a legsötétebb színekkel cselelték azt; es-
dekeltek a majdnem tärhetlen állapot javítása
íránt: mindhasztalan. Részben a mostoha viszonyok
folytán sem tettehők sokat, részben azonban
eddigéig nem akartak tenni.

Pedig axiomaként felállíthatjuk a tételt, hogy
ha tevékeny, lelkiismeretes és felkészült tisztvi-
selőket akarunk, akkor mulhatlanul gondoskodnunk
kell arról is, hogy legalább is megéghetőség legyen
biztosítva, mert csakis az anyagi gondtól ment
tisztviselő szentelheti összes erejét hivatalának.

Ha körültekintünk, lehetetlen első pillanatra
fel nem ismernünk a körülmények változását, de
főképpen azt, hogy az életmód mennyivel drágább
lett, semmint azelőtt volt. Az árak emelkedését
kisebb nagyobb mértékben mindenki érzi, de sen-
kire sem hat oly nyomasztólag, mint tisztviselő-
inkre, kik készpénzben megállapított jövedeleme
vannak utalva.

Míg Angliában a bíró legkisebb fizetése
1200 font sterling (körülbelül 12000 forint), ad-
dig nálunk a bírák fizetése 2000 frtra sem rög.
Vegyük már most, hogy tisztviselőink igen u
nagy részének fizetése alig megy 1000 frtra,
míg egy szegény tisztviselő megélni, ha több
gyermekkel megáldott házasságban él? Miből fogja
a legnékülözhetőbb életszükségleteket fedezni?
Miből adót fizetni?

Rongyos ruhában bizonynyal nem járhat;
állását a társadalomban is óvnia kell. — Gyer-
mekeinek neveléséről természetesen alig hogy
gondoskodhatik, hisz azok kiképzése szintén csak
pénzbe kerül. — Betegség esetében miből fizeti
az orvost és a gyógyszereket? — Természetesen

A »Baja« tárcája.

A szinpad erkölcsi hivatása.

Több mint kétszáz éve, hogy Lipót király szabá-
dalmat adott egy kolozsvári polgárnak, hogy egy szin-
társulatot vezethessen. A meglevő okmány az akkori
magyar közönség műpártolási hajlamára nagyon szép
világot vet; meg van benne emítve ugyanis, hogy az
illető kolozsvári polgárnak elzárított birtokai visz-
szaszerezhetése végett adatott ez az első szinigazgatói
engedély.

Mily szép bizonyítéka ez annak, hogy a magyar
szinművészet már bölcsőjében életképességet árukt el.
Hogy pedig mily óriási léptekkel haladt, azt bizonyítja
azon körülmény, hogy már e század elején európai
szinponalon állott.

Csaknem pótolhatlan veszteség a mai kor színi
nemzedékére nézve, hogy a magyar szinművészetnek
nem akadt története, s hogy nem ismerhetők azokat a
viszonyokat, amelyek befolyása alatt egy E g r e s s y,
T ó t h J ó z s e f, F á n c s i, sat. termelt.

Fájdalom, de ugy hiszem, mindenki előtt ismeretes
tény, hogy ez idő szerint a magyar szinművészetet a
hanyatlás korszakát éli, hogy a vidéki Thália a pan-
gás azon stádiumába lépett, amelytől a teljes elasty-
nyulásig nagyon rövid az út. Soha oly közel nem ál-
lottunk ahhoz, hogy a színeszet vándorbotja koldusbotta
változzék, mint most.

arra, hogy jó s hasznos könyveket, lapokat vagy
folyóiratokat tarthasson, nem is szabad gondolnia.
— Mulatságokban, színelőadásokban som vehet
részt, mert az is pénzbe kerül, — s így minden-
től vissza kell vonulnia annyival inkább, mert a
mai cizemomás világban állásához mérten sehöl
sem jelenhetik meg.

Ilyen a tisztviselő helyzete nálunk.

Hogy ezen a bajon segíteni kell, oly bizonyos,
mint kétszer kettő négy.

Régi és új nézetek a nőről.

A görög írók kevés kivétellel igen kedve-
zőtlen szímben tüntetik fél a nőket. Hesiodnál
Pandora a görögök Évájá, ki által minden rossz
a világra jött és csak a szelencéje fenékén ma-
radt „remény“ nyújt jobb időkre kilátást. Simo-
nides szerint a nők különböző állatok, mint a ró-
ka, ló, menyét stb. szemelétől vannak magszálva
és csak az dicséretreméltó, ki a méhtől származik.
Euripides, a nagy szomorujátékirő tudvalevőleg
engesztelhetlen ellensége volt a nőeknek: talán
igen sokszor burcoltát orránál a hiu költőt s on-
nan ez ellenszenv. Hasonlóképen Menander, az
ünnepelet vigjátékirő, ámbár nem megy annyira
tulzásba, nem ádálalt csak szükségese rosznak tartja
a nőt. Legkülönösebb, hogy maga Plato, a nagy
bölcész sem birt e részben tisztább s nemesebb
nézettel, amennyiben nem áttalotta vallani, hogy a
férfiak lelkei, kik életökben sokat vétkeztek, si-
rontuli életökben állatok vagy nők testeibe kö-
löznek át. Szarvas tévedés ez okból, — pedig
általános szokás, — a modern rajongó szerelmet
platóinak nevezni.

Az ókor legnagyobb bölcésze, Aristoteles
sem tudott kora korlátolt felfogásán felélemked-

Az országban szerteszét, mint Falstaff vert
hada, bolyong a sok nyomorokizotta alak, kik közül
számtalan az önfentartásuk legszükségesebbet, a betevő
falatot is kénytelen nélkülözni.

Ezek vidéki színeszek.

Csaknem valamennyien egy nyugalmat és kényel-
met biztosító állást hagytak el, és megbirkóztak erős
lélekkel a kor leg hatalmasabb bálványával, az előt-
lettel, csakhogy színeszek lehessenek.

Ábrándjaiknak tünderlötényét a ridog való csak-
hamar foszlányrá tépte, ámdé ék e foszlányokat is a
kétségbeesés szívósságával szorították kezkeikben.

A materializmus rögehez tapadt tömeg részvéte-
nél nézi a küzdelmet, az elv és gyönyöréért líhög kebel
számalmat nem ismer, hazafáságra appellálni pedig a
mai korban valóságos absurdum.

Ily hangokat esalt a vidéki színeszet nyomorúsága
az idealisták ajkairól: ámdé a történelem igazolta,
hogy Jeremiás elégáit nem valának képesek Jeruzsá-
lmet megmenteni, s vajmi kevés ember tudja a költői
panasz becset méltatni.

Sokat beszéltek a színi közlönyök utóbbi időben
a színeszet nyomorúságának okairól. Én a sok ok közül
csak egy, a többieket törpéje silányító, valódi nagy
okot találtam, s ez az: hogy a nagy tömeg ni nes tis-
ztában a szinpad hivatásával.

A társadalom ama primitív korszakában, midőn a
világot jelentő deszkák egy horbólbi állottak, a szinpad
már birt erkölcsi tendenciával.

ni s elég szűkeblű volt, a férfi és nő közti külön-
séget hasonlónak állítani ahhoz, mely a test és
lélek közt létezik.

Hogy e nézetek épenséggel nem elszigetelt
paradoxonok és hogy az oly női alakok, minőket
Homer Penelope-, Andronacheben és Nausikában
vagy Sophokles Antigoneban csetelnek, csakis
kivételt képeznek az általánosn uralkodó felfo-
gástól, azt nem csupán a görögök eszményi
symbolikája, de erotikus (szerelmi) költők, Anak-
reon, Theokrit és Sappho költészete is minden
kétségen kívül helyezi, amennyiben e költészet
egészen más valamit esetel, mint ujkori regé-
nyeink.

De bizonyítja ezt a görögök törvényhozása
s társadalmi szokásai is, melyek mind a nőnem
mértálan alárendeltségéről tanuskodnak. Kedvezőbb
sorsban részesültek a spártai és a római nők,
a romaantik felfogásnak azonban itt sem találunk
senmi nyomára. Csak a ker. vallás magasztos
szelleme tört e részben méltányosabb és a női
méltóságunk megfelelő felfogásnak utat. Mindaztal-
lan a középkorban, sőt később is még, akadhait
egyes nyilatkozatokra, melyek a legnagyobb mér-
tékben lealázók s sérítők a nőkre nézve. Csak azon
francia püspököt említjük meg, ki egy egyházi
zsínton egész vakmerőben állítá, hogy a nők nem
számíthatók az emberekhez, továbbá a híres bölc-
sész, Okent, ki így nyilatkozik: A férfi annyival
magasabban áll a nőnél, mennyivel a nemmel-
bíró növény a nemnélkülinél, mennyivel magasab-
ban áll a fa a molnál. A férfi az állatok sok osz-
tályánál magasabban, mint a nő; a madarak, emlős-
állatok képviselik a férfit, csigák, halak, víziállat-
ok a nőket. Eszméiben minden gyermeknek fiúnak
kellene lenni: a természetet csak a legmagasabban,
tehát a férfit akarja elérni. A nők csak azért te-
remtetnek, hogy férfiak hozassanak általok létre.
A nő csak természeti eszköz a természeti célhoz.

A Dionysius-ünnepélyek alkalmával
lekesítő dalok és költemények róla buzdították a népet
nemes tettekre.

Az előhaladott kultúra a szinpadnak is nagyobb
szabású szerepet szánt és Lessing, a drámaturgis-
ták fejedelme, — azt már mint a hit, erkölcs és tör-
vény templomát emlegeti.

A művelődésnek nagy bajnokai versenyzőnek egy-
mással a szinpad dicsőítésében, és ez a nemes verseny
móddata el Schillerrel, a lánglelkű német költő
vel, hogy: a szinpad hatása felülmúlja a hit és törvény
eréjét.

Kövessük csak e merésznek látszó állítás által föl-
sorolt bizonyítékait, és tisztán előttük fog állani a
szinpad magasztos hivatásával, s nem fogjuk azt többé
a pusztá mulatság és szórakozás tárgyának tekinteni,
hanem mint a magasabb emberi érdekek szentélyét.

Az a böles, aki először adott kifejezést ama sar-
kalatos igazságának, hogy vallás nélkül a törvény min-
den ereje elvesz, talán tudta és akarata nélkül a legszebb
oldalról védelmezte a szinpadot. Mióta az álbölcsélet az
atheisták nagy táborát megalkotta, az emberi szívekben
a szcepticismo oly nagy tért hódított, hogy a vallásnak
csudákról szóló részei már csak képzeltünk foglal-
koztak. Az ember lélek sokkal inkább önálló e korban,
mintsem leirt csudák, látományok által terrorizálta
magát. A holt betű nem hat reá.

Éppen itt rejlik a szinpad fölénye.

Ott a hatásra szánt esemény közvetlenül szeméink
előtt folyik le. A lámpafény és a művészi játék alkotta il-

A természetnek pedig csak egy célja van s ez: a férfi.

E csodálatos nyilatkozatot közölvén dr. Bodin, következő megjegyzéssel kíséri azt: „Reméljük, hogy egyet sem sértettünk meg ezáltal olvasóink közül. Ünnepelesen pálcát törünk mindazon eretnekek felett, kiknek kemény szívük a női hódolat s a női bá hatalmának nem nyílt meg.“ Mi sem tehetünk egyebet, minthogy Bodin nyilatkozatát szívünköl ismételjük. Egyuttal néhány újabbkori író nyilatkozatát e tárgyra vonatkozólag ide íktatjuk.

Általában nincs kétség az iránt, hogy a nő-nem megváltozott társadalmi helyzete képezi azon válaszfalat, mely az ujkori társadalmat az ókoritól messze elválasztja. Az ujkori polgárosult világ, a mint társadalmi tekintetben sokát javított a nőnem mostoha helyzetén, ugy lényegre s hivatására nézve is méltányosabb s igazságosabb nézeteket táplál. Csak néhány újabbkori író idezünk Goethe: „Egy férfi sem képes eléggé oly nőnek becsét érezni, ki magát tisztelni tudja.“ Gaining: „A gyenge nemet a maga és az erősebb nem tisztelésében emelni: első lépés a barbárságtól a mivelődéshez.“ Buckle: „A nő befolyása eszközölte, hogy az élet kizárólagosan gyakorlati és önző ne legyen s megmentette azt a szellem-zsengény s egyhangu tespedéssé fajulástól az által, hogy eszményi s regényes elemet vegyített hozzá.

E befolyás volt az, mi a férfi indulatosságát szelidíté, erkölceit megmemeisíté s hegyetlenségét kisébbíté.“ Végre Börne: „A férfi szelleme verőfényes nap, a nő szelleme hasonló a holdvilágitotta éjhez; a legborusabb nap is világosabb, mint a legvilágosabb éj. De a nap elhomályosítja a csilgolókat és földív teszi az életet, és az éj elővársolja a világtesteket és mennyevé teszi az életet; a nap forróságot, szárazságot és gyűlölködést hoz, az éj szelidséget, harmatot és szeretetet.“

S mi részünkről még a következőket hozzuk fel: Az erő, a cselekvés és hevesebb indulatok képviselője mellett szükséges és czélszerű ellentét képez a gyöngédebb, szelidebb, inkább szenvedéles elfogadás s várakozásra alkotott nő és mig ez a férfi vad sen vedélyeit jótékonyan ellensúlyozza, mérsékli s ezáltal erkölcsere képzőleg, nemesítőleg hat, addig a férfi nagyobb tettereje s erélye, vállalkozási képessége s bátorságának felajánlása által a nő mintegy magához emeli s oltalmába fogadja.

Mindketten kölcsönösen adnak s elfogadnak egymástól. S bátran állíthatni, hogy amit a nő a nőtl nyer, épen nem becsülendő kevesebbé annál, mire a nő a férfi részéről szorul. Csak a kétféleképp összhangzó együtt működése által fej-

lölhetett az emberi nem s a természet e bölcs intézkedésén alapszik minden, mit az ember létrehozott.

Ami nagyot és dicsőt a történelem felmutat, ami megkap s bánulatra ragad, ami erőt és bátorságot lehel, annak képviselőjéül a férfi tűnik fel: ellenkezőleg ami szelidít, mérsékeli s nemesít, ami melegít, vigasztal és boldogít, az a nő lényéhez fűződik; ennek szende, gyöngéd vonásai huzónak végig ugy az emberiség, mint az egyes ember életén keresztül.

A természet ezen intézkedésének célja volt az embert boldogságra vezetni. És valóban egész boldogságunk e két tényező együttműködésén alapszik. Csinálhatunk ez igazsággal ellenkező életterveket, tévedhetünk álnakra, vagy megkísérhetjük, mint sz. Jeromos érzelmeink hullámainat az akarat-erő sziklaellen megtörni: a természet elémthetetlen szózata végre is rítör s mi eltérve rendeltetésünktől, ahhoz annyszor amennyiszor visszatérni kényserülünk. A boldogságnak minden más neve, mely nem a tón fakad, csak felhőgődség illetőleg látszata annak s önánitítás, miután teljes megelégedést s tartós nyugalmat nem biztosíthat, K. és V.

ARANYPOR.

A legdrágább szükségesség szerzejük, mielőtt megismerők. — Tennyson.

Kinek napok kellene s hetek és évek, míg tökélyt önkély után kiismert, s az egészet felszámolva, végre megmondással kimondja, hogy szeret az boldog férjeje válhat, de nem szereti soha. — Eotvos.

Az előkelő családok sarjai az előítélet és elfogultság áldozatai. — Rousseau.

Nem elég, hogy jó és hü legyen a nő: ez csak kötelesség; legyen okos, legyen tapintata: az erény. — Balázs Sándor.

Ha nagy ur vétkezik, azt mondja a világ: ember; ha szegény vétkezik, azt mondja: gazember.

Szerelm nélküli házasság olyan mint a téli nap; világít, de nem melegít.

Különfelek.

Lapunk t. c. előfizetői tisztelettel felkértemek előfizetésük mielőbb megújítására, nehogy a szétkülésben fenakadás történjék.

A szerkesztőség.

ily rút emberi szenvedélyek, melyekre a törvény hatalma nem terjed ki, a szinpad által nyerik el érdemlett büntetésüket: mert lehet-e nagyobb büntetés, mint ha nyilvánosan hurcolják meg gyarlóságainkat, és lehet-e csipősebb ostort képzelnünk, mint melyet a közvélemény gyönys hatása nyújt?

Ha ezekhez hozzá vesszük, hogy honunk szép nyelve férfias érteljességében a finom műzés által csiszolva, a szinpadon tündökölteti báját; hogy népek, erkölcsök és szokások tanulmányozására alig van alkalmasabb hely, mint a szinpad: akkor halvány vonásokban előtűnik áll a szinpad magasatos erkölcsi hivatásával, homlokzatán azon arany igazságu mondattal: „Néyelvében él a nemzet.“

Az enyészet moha rége elette azt az időt, midőn a föld leghatalmasabb kirája, a római, „panem et circenses“ kiáltott és ki tudja, a jövő mily sűrű köde választ el bennünket azon időtől, midőn a modern kor embere a maga pecsenyéje mellett a színházat is szükségletének fogja tartani?!

Az emberi nemes eszmék küzdelmeinek diadala ki fogja számunkra azt is vívni — erősítsük magunkat a hit és türelem vértjével!

V. L.

— *Élve temették el*, de feltámadt. A „de profundis“ elneveltek már fölötté és most egy látszik, hogy ő akarja még sírásói ravatala felett egykoron a gyászalt elzengeni, mert a bajai daleyelt feltámadt halottából és jelet adá annak, hogy nagyon is életrevaló. Folyó hó 24-én tartá első dalestélyét, mely minden tekintetben sikerült. A kardalok, 4 cyeleti tagyegése és Mészáros Sándor és Grünwald István urak kétféle élénk tapokkál jutalmaztatott, sőt Frankenburg Mariska k. a., ki „Pókainé“-t és Hauptner Teréz k. a., ki a „Miramare“ című költeményt szavalta, ki is hivattak és számos koszorút nyertek. Előadás után igen kedélyes táncmulatság vette kezdetét, mely késő éjjelig tartott. Ott láttuk Adlitzer Antonia, Igert Róza, Pásztor Gizella, Echter Nelli (B.-Almásról), Hauptner Berz, Gerner Irma, Schwarz Matild, Hackl Eri, Berendör Róza, Csuskás Lina kissasszonyokat, a Frankenberg, Strömer és Mikosivés nővéreket. Ellenben sajnálatl nélkülöztek az estélyen agyvezezt „haute volée“-nkat, melyet mindannyiszor az irtoztalaza fog el, valahányszor egy széptöréves mozgalom nem az ő köréből indul ki, és elmaradását csupán azzal iparkodik jóvátenni, hogy — nem jár el a színházba nem. Vajjon mit talál ezen kör pártolásra méltónak?

— *Dinom-dánom* volt csütörtökön éjjel a Szent-Ferencről nevezett szerzetesek zárdájában. Névpap, installáló vagy Szent Ferenc tudja, mi volt? Elég az hozzá, hogy jól mulattak azok, kiknek „fogadása tiltja szeretni.“ A kolostor folyosói czuttal nem a „Miatyánkat“, hanem lelkes pohárköszöntéseket és tüzes cigányzene melodiát hangoztatták vissza, vagy a köszöntek is csodálva csapták össze kezeiket fejük fölött. A hórára időt kis harang még együtt taláta a jámbor szerzeteseket, kik Venus asszony kegyetlensége miatt Bacchus serlegéül keresnek vigasztalást.

— *Halottak estélyén* a Rókusról nevezett sirkertben daláránk több dal fog nekünk.

— *A távlati tarifák* megváltoztatása céljából a földmívelés, ipar és kereskedelmi miniszterium — egyetértőleg a bécsi cs. és kir. kereskedelmi miniszteriummal — nevezetes reformokat akar tervezni. Eszerint jövőre minden 10 sózórt 40 kr, s minden további sózórt 2 és fél kr volna fizendő, 20 sózórt tehát nem 50 et, hanem 65, 40 sózórt nem 100, hanem 115 stb; de viszont 22 sózórt nem 100, hanem csak 70 kr stb. Ezenkívül két zóna állítatnék fel. 50 kilométeren alól ugyanis csak 20 kr volna az egytéglétel tíz só után stb. Ezen módosítások tervezetét a kereskedelmi miniszter ur nemsokára közölni fogja a kereskedelmi kamarákkal is véleményadás végett.

— *Ki mutassa be?* Budapesten egy fiatal gavallér meglátott közelében a hangversenyen egy hölgyet, ki rögtön annyira igénybe vette, hogy elhatározta: ez lesz a felesége vagy senki. Csak az volt a bökkenő, hogy ki mutassa be? — Az egész hangversenyen nem talált ismerőt, ki a fiatal anyagszépűségű leányának is ismerős lett volna. Várt, leste a alkalmat, mint az árnyék a járó kelőt, kísérte mindonit választottját. Egy délután észreveszi, hogy a szép leány és mamája az omnibusba lépnek, ő is azonnal beül. Mikor a tizenkét krajcárt ki kellett fizetni, a fiatal ember egy tíz forintosát vett ki, hanem a kocsis nem találhatta fel. A mama mosolyogva kiadta a tizenkét krajcárt, ha ugyan megenged, hogy szolgálatjára legyen. A fiatal ember megköszönte és névjegyét nyújtá át. Ezután egész az omnibus állomáshelyéig beszélgettek. Másnap a fiatal ur látogatást tett, hogy adóságát a 12 krajcárt visszafizesse. Harmadnap megkérte a leányt és mult héten már mint férj és feleség utaztak Olaszország enyhe éghajlata alá.

— *A férj megakasztja nejét.* Párisban érdekes történet folyt le közelebb. Ch. ur több évig házasságban élte Lucie asszonnyal, ki végre B. urba, férje barátjába szeretett, s férjétől elválván, ennek neje lett. A viszony nem vált feszültebbé a két barát közt, s csakis annyiban változott meg, hogy most a volt férj: Ch. ur lett a házi barát. Ch. mint vendég jobban megtudta magát kedveltetni és csakhamar behozogte magát a nőül, mi a férjnek seholgy sem tetszett. Tudván a barátságának mi következményei szoktak lenni, kitiltotta a volt férjet a házból. Ez rosszul esett Ch. urnak, s szemrehányolag hagyta el a házat. A mostani férj egész nyugodt lett, hogy a veszedelmes házibarát kimaradt házból. A nyugalom azonban nem sokáig tartott, mert másnap lakását egészen üresen találta. Felesége megszökött a volt férjhez, hátrahagyván a következő vizsgálati mondatot: „On revient toujours à ses premiers amours.“

— *A kis leány baja.* Egy asszony elmenne a piacra és a piacon meglátott egy leányzó, akinek karján egy mosolygó szőlőfürtökkel teljes kosár pillantott

luzió a színészen nem a színészt, hanem az általa személyesített lényt látattja velünk. — Szóval, külfelnyalások által annyira igénybe van véve képeztünk, hogy bárha tudjuk, hogy a színjáték csak játék, közvetlensége által mégis biztosan hat, és önkénytelenül is tanulságot vonunk belőle. Hányszor látjuk, hogy a szinpad átveszi a bün szoldjában tenő igazság isten-asszonyától a kardot és mérleget és oszt kérelmetlenül igazságot? A költészet háverejével földi sírjakból a százdok elport ellopott bünösöket és a legvesztegethelenbb itélőszék által bünteti őket: a közvélemény által. Van-e törvény, amelynek ily messzire terjedt a hatásköre? — Nincs!

Riaszthat-e a törvény bármely példás büntetése jobban valakit egy gyilkos zánédek elkövetésétől, mint ha látja lady Macbethet, mint hívja föl hasztalanul Arabiának minden illatszerét, hogy a királyi fogkasságnál kiontott vér lemossa kezéről?

Földi hatalom sujtath-e keményebben rossz gyermekeket, mint midőn Lear bős ajkáról hallja dörgőni Goneril fejére az átkot? Vagy képzeltel-e az ember nagyobb büntetést az undok féltékenységre, mint Othello tragikus esetében lánk tarul?

Ezek nagyszabású vétek; de vajjon a kicsinyes emberi gyarlóság és hibák büntetésére van-e a szatyrának hatalmasabb ostroma, mint a szinpad? — Lehet-e a rút fővénység jobban megbélyegezni, mint Harpagon szinrehozatalával?

Vagy az álszenteskedő aljasságot lehet-e jobban leáldálni, mint egy Tartuffe által?

Kártyajáték, iszákosság, bünös pazarlás és más

meg, és megtetszenek neki a mosolygó szőlőfűrtök és kérdé a leánytól, mennyi áron adná neki a kosár szőlőt. A leányzó pedig drágára nem tartván, megalkudott vele és mondá, hogy követné őt. Kévében őt, mentek megdéltek, míg oda értek, vala egy házhoz, melynek két kapuja lévén, a hátulsi kapu más utcára szolgált. Add ide kosarat, hogy bevigyen a házba a szőlőt, te pedig várj egy kissé, majd kosarodat visszahozom a pénzzel. Az asszony pedig vette a kosarat és ellíltant vala a hátulsi kapun a szőlővel. — A leányka pedig várt, várt és várt, de az asszony nem jöve. Benézett tehát a házba, kérdésközlőn itt-ott, de az asszonyt fel nem találta. Fel nem találván pedig az asszonyt, kezdé sejteti, hogy sem szőlő, sem pénz. Elment panasza és a törvény szolgálójával együtt keresték az asszonyt, a kosarat és a szőlőt. Nem találván pedig sem az egyiket, sem a másikat, mint a „Zala” beszél, az érdekes mesének vége szakad. Történt pedig ez a dolog Kanizsán, s az asszony, ki ezt elköveté, bizonyosan olvassott arról a híres ezüsttolvajjáról, a mely történt vala Bécsben.

— Egy salomoni tételt mulattatja jelenleg a cotedori polgárok. A „Progrès de Cote d'Or”-nak már a minap egy választási röpiratot küldtek be, melynek címüljia Mac Mahont lovón ülve ábrázolta. A lap megemlíti a röpiratot, a képre ezen megjegyezté: „le cheval a l'œil intelligent”, „okos szem van lónak”. Erre a helysz. törvényszéke azonnal összeült s kisértötte, hogy a ló kinézése fölött kockáztatott megjegyezté a lovas nyilvános megsértését foglalja magában. Amiért is a börtön törvényszék 500 franknyi bírságra ítélte a lap szerkesztőjét. (Ellenör)

zz: Egy kellő előismeretekkel bíró tanonc azonnal felvétetik Nánay Lajos könyvnyomdájában.

Szini szemle.

Több mint fél évi szünet után f. hó 20-án ismét megnyílt városunkban a Thalia tiszteletére legnagyobb egyszerűséggel berendezett templom aajtja a magyar színművészet fogpataására; ismét azon megszokott furcsa érzéssel léptük át annak keskeny küszöbét, mely mindannyiszor elfog bennünket, midőn e sajtóságos alkotmány odús és a művészet legprimitívebb szükségleteinek semmikép nem megfelelő kül- és belajka zemünkbe tünik. Különösen a karzat omladékonysága szülte páni félelem nem csoda, ha distrahája még azon hatást is, melyet talán a művészet lenne képes nyujtani. A tények ezen ridog logikája által meg van tehát a díszletlenül — cáfolva s azon paradoxon, hogy Aeschylusnak először színpadon léptével a régi deszka színházak öszszomlottak, s ezen új korszak kezdetével többé nem fa, — hanem kőszínházak építettek.

A szini saison Rosen Gyula „Egy rozsz ember” című vigjátékát, melyet magyarrá Vizvári fordított le, vette kezdetét, s már ennek elején a megnyitás ünnepeles hangulatát csakhamar megzavarta az fressségtől tátoáng terem száraz ásitása, mit csak némileg ellensúlyozot a karzat meglehetősen látogatottsága, mely visszá arány városunk intelligenciájának nagy részére nem vet valami dicsugarat.

Az előadás kezdetén, midőn Gárdonyi a színeszet rendeltetése és hatása tárgyában irt értekezést „p r o l o g k é p” fölvázolta, nem igen látszott meg a közönségen a színművészet közöttünk újra megjelent egyszerű apos tolainak viszontlátása fölötti öröm, legalább ha ezt a körülményt a kifejezett tapokból akarnók kővetkeztetni: nem mondanánk igazságtalanságot. Csupán később, a darab emelkedtebb helyein adott külső kifejezést megelégedésének.

Maga a darab könnyű és cselekménytartalmas, nem érdektelen bonyodalommal, több helyen komikus helyzettel, s olykor-olykor élénk párbeszédekkel fűszerezve.

Ami a szereplőket illeti: bár még határozott vélemény nyilvánítástól tartózkodunk, általában megfeleltek a várakozásnak. — Csóka mint Bodor Árpád fiatal uracs játéka oly kedvező benyomást tett reánk, minőt csak oly színész játéka tehet, ki szerepét jól átgondolva és átérve játsza. Ugy

látszik a bonvivant szerepek jó kezekben fognak lenni. —

Gyulai Béla szerepében helyét becsülettel megállotta, s annyira belemelegedett szerepébe, hogy azon meggyőződésre jutottunk, miszerint ért a fokozatos és árnyalatokkal való festéshez Várkonyi (Bokros vasuti igazgató) szerepének eredeti és igazi zamatot kölcsönzött. Marossynak valószínűleg kedvezőbb tér fog nyúlni alakító tehetségének bemutatására. Csókáné (Luiza) szerepe sem tartozott a haladatosabbak közé. Leővey Ilka használható színésznő lesz, ha játéka nagyobb bensőséggel és tisztább lévvel fogja tudni ékesíteni. Marossyné Sára asszony szerepében hű tükröt mutatta az életben gyakran előforduló féltékenykedő és zsémbes hitetársaknak. Farkasné fesztelenséggel adta Szigoriné szerepét.

A kezdet nehézsége a játék menétén nem nagyon látszott meg, elég korrekts s összefogólag folyt az le, s a csekély számu közönség teljes megelégedéssel távozott, jobb anyagi jutalmat kívánva e komolyan törekvő színtársulatnak.

— Vasárnap (okt. 21.) a „Csikós” című népszimű adott, s Tolnay mint népsziműművekes mutatta be magát előnyösen a közönségnek.

Itt is beigazoló, hogy mind játéka, mind dalai által a közönségesnél magasabb nívaura tud emelkedni. Alsó hang-regisztere azonban még iskolázottságot igényel. A többi ezúttal fölégett újabb szereplőket említés nélkül hagyjuk, s csak azt jegyezzük meg, hogy a karmester hiánya érezhető volt, bár az énekkar erősen van összeállítva.

— Kedden bérletben Sardon „A jó barátok” című ismert vigjátékát adták elő. A helyi színház közönség több ízben látta már e darabot a színpadon: de ily elevenen, összefogólag még nem. A multságos jelenetekben gazdag darab valóban is szolgáltató anyagot a nevetésre, éy úgy mint a jó játéka színészeinknek: de az mégis adott helyzet ügyes felhasználása teszi az előadás elevenségét, melyre nézve nagy előny volt az, hogy a főszereplők mindegyike tudta szerepét.

Gárdonyi Marecat szerepében folyvást jó hangulatban tartotta a közönséget, s születve látszik lenni az ily Marecat féle alakok személyesítésére.

Leővey Ilka mint Cecilia nem egészen látszik megütni a mértéket, bármennyire igyekezzünk is összevonni igényeink különben is szerény vitorliját. — Ez nem egyértelmű azzal, hogy ő egyáltalában alkalmatlan lenne: csak ne forceirozson tehetségét meghaladó szereplőrt. Pedig kár érte, egyike legszorgalmasabbnak látszó színészeinknek.

Marossynak mint Vigneuxnak jó napja volt. Csóka (Tholosan) ha nem is mesteri, de legalább hű alakot hozott a közönség elé. Szigethi Pepi ügyes szobaleány volt.

— Csütörtökön adott „Julia”, dráma Feuillettől. Idegen termék, minden abszolút értéket nélkülözve; cselekvényt hasztalan keresünk benne. Az egész egy közönséges mese, melynek elején már tisztában van az ember a végével, mely egy ethikai ballépés és bukás következménye; a két első fölönás üres és haszontalan csevegésből áll.

Csókáné, Leővey Ilka és Gárdonyi szereplőbe igyekeztek szenvedélyt, erőt és érzést önteni s azon megnyőződéssel hagytuk el az ismét félig sem telt színházat, hogy kár volt ezt a darabot nyelvünkre átültetni, s még nagyobb kár, annak betanulására vesztgetni az illőt és erőt.

* * *

Apróságok.

* Párbeszéd. — „No, megint a bajszodat pedret? — szolt a tükör előtt magát csinosítógó férjhez felesége. — „De mi van abban kedvesem? — felelé a türelmet el nem vesztett férj — „ha én néha-néha csupa tisztelthebb meglátom ezt az erőnyes és kedves leányt? — „Ismerem az efféle tiszteltheveket még az én leánykóromból.” — mond a feleség.

* Leány és óra. Fiatal leányok hasonlítanak a véu órához, mely mindig siet. Higgadt leányok az ismételő órához, melynél mindig tudja az ember, hogyan áll az idő. Piperés leányok a toronyórához, látja az ember, de nem kívánja házába vinni. Értelem nélküli szép leányok a játszó órához, mely hamar unalmassá válik. Feesség leányok a zörgő vagy berregő órához, melyet meghallgat az ember, de nem örömeit. Elké, nyezetett leányok a napórához, mely árnyék vagy fejkötő alatt semmitsem ér. Tolakodó nők a zalogba tett órához, hagyja az ember állani. A divathölgyek a cillinder órához, mely igen egyszerű. Gazdag leányok az aranyórához, hol mindig az arany értékét nézi a ember. Házias nők az inga-órához, amely legbiztosabban jár. Tudós nők a fali órához, mert viselhetlenek.

* Egy völégény álma. Bizony mely lehetett! Együtt volt már az egész násznép, csak egy hiányzott, egy lényeges személyiség: a völégény. Futottak érte a családok, hogy jöjné már, mert a menyasszony pirulva vár reá. De nem juthattak hozzá, mert házioszobájának aajtja zárva volt. Kopogtak: eleinte lassan, aztán erősebben. Semmi nesz. Rosszat kezélenk sejtieni, mert hisz a jámbor családok nem tünnek meg úgy okoskodni, hogy a völégény nem hagyja cserben a nem épen ragyogó szépséget, de gazdag arát. Lakatos után futottak, betörték az ajtót, és elképve látták a völégényt ágyában és hallották mély — horkolását . . . . Irigylendő egy nyugalom az esküvő napján!

Irodalom.

— A „Magyarország és a Nagyvilág” legutóbbi száma következő tartalommal jelent meg: Szöveg: Képek az orosz-török háborúból. — Álmatlanuság. Költ. (Karlowszky Endre). — Égő sebek. Beszély. (Szirontay Arthur). Folyt. — Az órkéség. Töpffer Emil beszélye. Folyt. — Epedés. Sappho. Költ. (Pecz Vilmos). — A kis vörösbegy temetése. (Wohl Stephánia). — A természet könyvéből. III. A föld jelölése. (Kunkel Alajos). — A niagara-zuhogás. (Szokolay Hermin). — Színházak. (r) — Különfélék. — Sakkfeladv. — Képrejtvény. — Szerk. üzen. Rajzok: Képek az orosz-török háborúból: Török cizkáló csapat. Lázadó bolgárok meghódolása. Grivicza sánczain a roham alatt.

— Értesítés. Tisztelettel batorokodom az érdeklődő t. c. közönséget értesíteni, miszerint a „Jogász Naptár” 1878. évi II. évfolyam e hó második felében fog megjelenni. Az idei évfolyam az 1877. évitől, berendezést illetőleg, előnyösen fog különbözni, a mennyiben benne az öszsz megyei és sz. k. városi tisztviselők elendékony terjedelmű névsora, valamint számos újabb közigazgatási személyek szintén foglaltatvák. Dacára e bővítéseknek célszerűbb berendezése által lehetővé vált, hogy a naptár vastagabb és nagyobb terjedelmű nem lett. Alig szükséges a figyelmeztetést kockáztatnom, hogy a naptár ez idén is hivatalos adatok alapján lévén szerkesztve, (melyek beszerzése miatt fáradságot és költséget nem sajnáltam) a legmegbízhatóbb lesz, s kiérdemli az az számos engem megtisztelő elismerést, melyekben minden oldalról az első évfolyam alkalmával szerencsés valék részesülni. Megjegyzem, hogy ára idén is 1 frt 50 kr. lesz, s hogy az előfizetési pénzek csak is főbizonyosomhoz Tettey Nándor és társa könyvkereskedésébe (Budapest, váci-utca) küldendők, annak lévén átadva kezelés és szétküldés. Beccs, sőt fokozott mérvű pártolásiért eszedezve vagyok sat. — Szántó József, köz- és váltó ügyvéd.

Üzleti tudósítás.

Baja, 1877. okt. 27.

Hangulat bányádt. Árak (lemenők) Buza 10.60, tozs 7.15, —20, zab 5.80, köles (igen keserőt) 6.20, bú I-ma fehér törpe 9.50—75, vörös 8.50, régi fehér 8.50.

Az árak 100 kilogr. után.

Az első es. kir.

Dunagőzhajózási társulat posta- és személyszállító hajóinak menetrendje.

Bajáról Budapestre: Naponként déltől 1/3 órákor, és azon- kívül naponta, kivéve szerdán, reggeli 4 órákor.
Bajáról Mohácsra: naponként esti 8 órákor, és szonkivil hét fön, szerdák csütörtökön és szombaton d. u. 3, szerdán és szombaton reggeli 6 órákor.
Bajáról Újvidékre: hétfön, szerdán, és csütörtökön szombaton szombaton d. u. 3 órákor, szerdán és szombaton reggel 6 órákor.
Bajáról Zimonyba: hétfön és csütörtökön d. u. 3 órákor, szerdán és szombaton reggel 6 órákor.
Bajáról Orsovára: szerdán és szombaton reggeli 6 órákor. A szerdán és szombaton innét induló 2 hajó Szekes állomást nem érinti.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Erdélyi Gyula.

HIRDETÉSEK.

FERENCZ JÓZSEF KERESŐVÍZ-FORRÁS

A leghatásosb valamennyi keserűvíz között
Hatásában az által különbözik előnyösen a többi ismert keserűvíztől, hogy kisebb adagokban hatásos s hosszabb használata nem okoz utóhá-
Dr. Leidosdorf Miksa tanár.

Valamennyi budai keserűvíz között kellemes íze és jeles hatása által tünik ki: gyomor- és bélihurutát megrogzott szék- rekedésnél, alhasi vérpangásnál valamint vértelenségeknek, arany-
Dr. Kiss Sándor, a budai közok-
sítb 1877. aug. 28-án.

Különösen az által tünik ki, hogy enyhén keserű, nem kel-
lemetlen ízi és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és emésztést.
Dr. Korányi tanár és kir.
Budapest, 1877. tanácsos.

A hatás kivétel nélkül gyors, biztos és tájadalom nélküli.
Wärz. 1877. **Dr. Bárány László** tanár és kir.
Budapest, 1877. tanácsos.

Készletben minden ásványvíz-raktárban. Nagybani raktár
Baján: **HERZFELD BENEDIK** urnál. Nyomatványok stb. in-
gyen. A szétküldési igazgatóság nál Budapestben.
Rendes adag: egy fél borpothárral. 3620D

Für jeden Stand!

und in jedem Orte!

ehrenvoll, solid, zweckmässig, gesichert, nützlich und angenehm!

Waaren-Agenturen, FABRIKS-DEPOTS, Vertretungen

Einführung in die ehren- Geschäfts-Verbindungen

mit den **achtbarsten Firmen** und **ersten Industriellen** der österreichisch-ungarischen Monarchie sind zu erreichen in allen commerciellen, technischen, Cultur, Industrie, Kunst, Landwirtschaft und in **allen Waaren-branchen** für **jeden Stand** und in **jedem Orte**, Provinz und Ausland und sind dem diesbezüglichen Offerte 8 Briefmarken beizufügen.

BIN- UND VERKAUF

von **Waaren** u. **Landesprodukten** commissionsweise, auch können

BAAR-VORSCHÜSSE

in jeder Höhe

sogleich auf **Waaren** und **Landesprodukte** gegeben werden, coullante und prompte Bedienung zusichernd
Allgem. Handels-Agentur für Ex- & Import & Commission

LEO BINDER,

Wien, Kärntner-Ring 1 und verl. Kärntnerstrasse 55

4-12

(In Wien etablirt seit 1854.)

Értesítés.

Van szerencsém a t. c. közönség tudomására
hozni, hogy más nagyobb városok példáját követve,
serülő leányok számára **kereskedelmi tan-
folyamot** nyitni szándékozom, melynek tárgyait
kizárólag **kereskedelmi számtan**, **könyvvi-
telés** és **levelezés** képezik. Mindamellett
kiváncra más tárgyra is kiterjedhet a ta-
nítás. Az általam előadandó tárgyra néve a
tanulmány a német lesz; ha netalan a magyar nyelv
is kívánatnak gondolkodni fogok a megfelelő tan-
erőről. Bizonyos szanu egyénekből alakult cso-
port, ha úgy kívánna, külön oktatást is nyerhet.
A tanítás naponként déltől 4 óráig kezdve 1
vagy 2 óra hosszú tarthat. Ennek meghatározása
valami t a havonként fizetendő tandíj megállapí-
tása a jelenlévők számaától függ, de semmestette
sem fog 3 forintot meghaladni. Az előadások
iskolambá fognak tartatni.

Sók városban az ilyen tanfolyamok igen la-
togatottak, miután a nők azon törekvése, hogy
maguknak önálló munkakört szerezenek, főltte
kiváncossá teszi a kereskedelmi szakba vágó isme-
retek elsajátítását. Minél fogva reményelem, hogy
városunk értelmes és a kor igényeit felfogó kö-
zönsége sem fogja elmulasztani az alkalmat és
becses bizalmával meg fog tisztelni.

Kitünő tisztelettel

Stekler Sámuel

A közép keresk. tanoda tulajdonosa
és igazgatója.

NÁNAY LAJOS

KÖNYVNYOMDÁJA

(BAJÁN, BÓDOG-TÉR, SCHEIBNER-féle HÁZ)

elvállal mindennemű

önálló munkák, röpiratok, táblázatok, körlevelek, esketési-, eljegyzési- és névjegyek, váltók és köte-
levények, gyászjelentések, falragaszok sat. izlésteljes és a legjutányosabb áron való elkészítését.

Továbbá ajánlja

dusan berendezett raktárát számlák-, szállítótvelek-, községi- és egyéb hivatalos nyomtatványok-
ból, bíróságok, ügyvédek és községek számára.

— Vidéki megrendelések a legpontosabban s legjutányosabban eszközöltetnek. —

Előfizetéseket elfogad a

Előfizetési díj:

„**B A J A**”
című közönyre.

Egész évre	—	—	5 frt	—
Fél évre	—	—	2 „	50 kr.
Negyed évre	—	—	1 „	30 „

— Hirdetések a legjutányosabban számittatnak. —